

Vakok Világa

2013. szeptember

LXXIX. évfolyam 9. szám

Magyar Vakok és Gyengénlátók
Országos Szövetsége

Dankó-napok Szegeden

A tartalomból

Házunk tájáról - Az MGVYOSZ hírei	3
Netszemle	
Megváltozott munkaképességűeket segít egy új együttműködés	9
Vakon mászta meg az ezerméteres sziklát	10
Új reményt adhatnak a vakoknak a füllel látó eszközök	11
Rövidlátás, távollátás	12
Mi történt a vakvilágban	
Dankó-napok Szegeden.....	18
Előadást az Alexandra Könyvárúházbán	21
Együtt kirándult a két Egyesület.....	22
A történelmi jelentőségű szerződés elfogadása világszerte javítja a látássérültek könyvekhez való hozzáférését	23
Sport, szabadidő	
Páni Róbert: Van esélyünk egy jó csapat kialakítására	26
Tandem-szemmel	27
Olvasó sarok	
A Csillag igaz meséje	29
Reklámszünet!	30
Olvasói levél.....	31
Elhunyt Dobos Kálmán sorstársunk	31
Háziasszonyoknak	34
Ne vessünk együtt	35
Felhívások, programajánlók	36
Társkeresés	38
Az Infoalap meghirdette 2013. évi adományozási pályázatait.....	39

Vakok Világa

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének folyóirata

Felelős kiadó: Szakály Melinda, az MGVYOSZ elnöke

Szerkesztő: Kovács Judit - Tervezőszerkesztő: Fehér István

A szerkesztőség és a kiadóhivatal címe: 1146 Budapest, Hermina út 47.

Telefon: 384-8440 - E-mail: vv@mvgyosz.hu

Készült a PrintPix Nyomda és Grafikai Stúdióban

ISSN 0209-6765

Az újság előfizethető az MGVYOSZ tageszerveleteinél!

Házunk tájáról - az MVGYOSZ hírei

Elnökségi tudósítás (június 25.)

Az MVGYOSZ Országos Elnökségének tagjai nyáron sem pihennek. 2013. június 25-én megtartották soron következő ülésüket az MVGYOSZ kiselőadói termében. Az újonnan megválasztott tisztségviselőkkel együtt hét főre bővült az elnökség létszáma. Az ülésen most csak öten vettek részt: Szakály Melinda elnök, Dr. Tóka László alelnök, illetve Dr. Nagy Sándor, Kuminka Györgyné, Barnóczki Gábor elnökségi tagok és Majoros Kálmánné elnökségi póttag. Németh Orsolya, Nagy Tünde és Pesti Zoltánné előzetesen jelezték távollmaradásukat. Természetesen az MVGYOSZ munkatársai is részt vettek a tanácskozáson: Dr. Micserics József hivatalvezető, Koczásné Tóth Csilla hivatalvezető helyettes, Baráth Barbara elnöki asszisztens és Kutor Sándorné pénzügyi-gazdasági vezető.

Támogatás a Human Dialog kampány kamataiból

Hosszas vitát folytattak arról, hogy az egyesületek mire használják fel a Human Dialog Kft. kampányaiból befolyt, a nem cél szerinti adomány kamatát. Szakály Melinda és Micserics József azt a javaslatot terjesztette elő

az ülésen, hogy a szabad felhasználású pénzből (egyesületként megközelítőleg harmincezer forint) kizárólag az egyesület tagjait, illetve a nekik szóló rendezvényeket lehessen támogatni. Dr. Nagy Sándor és Dr. Tóka László azt az elvet vallották, hogy nem kellene felélni a kampány kamatait. A hivatalvezető szerint a harmincezer forint hozzájárulhat a tagszervezetek likviditásának megőrzéséhez, valamint segíthet a tagok megtartásában. Szakály Melinda és Kutor Sándorné az egyesületeknél tett látogatások során azt tapasztalták, hogy tagjaik részére a tagszervezetek szolgáltatásokat és programokat csak nagy nehézségek árán tudnak nyújtani.

Az elnökség végül határozatban rögzítette, hogy az MVGYOSZ HD kampányából származó, nem cél szerinti adomány kamata a 2011. évi fizető taglétszám alapján kerül felosztásra a tag-egyesületek és természetes személyek között.

Működési költséget, valamint a vendéglátás és a reprezentáció költségét nem lehet elszámolni.

Felhasználási javaslat: segédeszközvásárlás, segédeszköz-támogatás, tanulmányi támogatás, kirándulás, kulturális rendezvények, színház- és hang-

versenybérlet, uszodabérlet, stb.

A 2013. július 1. és 2013. december 31. között kelt és kifizetett számlákat lehet elszámolni.

Az elszámolás határideje 2014. január 31.

Elfogadott költségvetés

Az elnökség elfogadta az MVGYOSZ 2013. évi költségvetését.

Dr. Micserics József arról tájékoztatta az elnökség tagjait, hogy az idei költségvetés tervezésénél figyelembe vette a bevételek drasztikus csökkenését is. Elmondta, hogy ez évben a bértámogatás húszmilliós bevételkiesést jelentett. A segédeszközbolt forgalma évről évre csökken. Ugyancsak csökken a Braille-nyomdai szolgáltatások bevétele, melynek oka többek között, hogy kevesebben igénylik a gyógyszeres dobozok Braille-feliratának ellenőrzését. A hivatalvezető megemlítette továbbá, hogy a helyiségek bérleti díjai viszonylag stagnálnak a VGYHE esetében, a tánciskola viszont egyre ritkábban veszi igénybe a termet.

A rövid beszámoló és a kérdések megválaszolása után az elnökség elfogadta a költségvetést az alábbi főszámmal:

Teljes bevétel: 276 300 000 Ft.

Teljes kiadás: 276 300 000 Ft.

Szigorodnak a terembérlés szabályai

Az OE úgy dönt, hogy az MVGYOSZ székházában a teremfoglalást harminc nappal a rendezvények előtt be kell jelenteni.

A harminc napnál korábbi teremfoglalásokat az igények beérkezésének sorrendjében kell elfogadni. A harmincnapos határidőn belül érkezett teremfoglalási igényeket csak abban az esetben lehet elfogadni, amennyiben még az adott terem szabad. Egyéb igényeket (takarítás, evőeszköz, pohár, stb.) jelezni kell, és ezekre az MVGYOSZ külön költséget számol fel. A központi, MVGYOSZ által szervezett rendezvények mindig prioritást élveznek. Abban az esetben, ha a rendezvény szervezője lemondja az eseményt, akkor a külsős bérlők által fizetett bérleti díj 50 %-át köteles kötbéreként megfizetni.

Döntés hivatalvezetői beszámolásról

Az Országos Elnökség napirendi pontként tárgyalta Dr. Micserics József beszámolási kötelezettségét. A jövőben a hivatalvezető beszámolója a közhasznúsági jelentés részét képezi, melyet előzetesen az Országos Elnökség elé kell terjeszteni.

A Louis Braille-emlékérem 2013. évi kitüntettjei

Braille-emlékérem kitüntetésre az elnökséghez idén nyolc javaslat érkezett, amelyből az elnökség öt jelölt kitüntetését támogatta.

A felterjesztések sorrendjét pontozás alapján állapították meg. Az a személy, aki nem érte el a 30 pontot, nem részesülhet kitüntetésben - határozta meg az elnökség.

Az MVGYOSZ az Országos Elnök-

ség döntése alapján Bereczk Istvánnét, Hornyánszky Tivadart, Markót Bélánét, dr. Sonkodi Balázst és Szabó Tibornét részesíti Louis Braille-emlékérem kitüntetésben.

A döntésről az MVGYOSZ értesíti a tageszervezeteket és az érintetteket. Az emlékérmek átadására 2013. év októberében, a Fehér Bot napi ünnepség keretében kerül sor az MVGYOSZ székházában.

Kovács Judit

Elnökségi tudósítás (július 15.)

Az elnökség július 15-én folytatta munkáját. Öten jelentek meg a tanácskozáson: Szakály Melinda elnök, Dr. Tóka László alelnök, Dr. Nagy Sándor, Nagy Tünde és Barnóczki Gábor elnökségi tagok. Németh Orsolya, Kuminka Györgyné elnökségi tagok, Majoros Kálmánné, valamint Pesti Zoltánné pótagok előzetesen jelezték távollétüket. A hivatalos Dr. Micserics József hivatalvezető, Koczásné Tóth Csilla hivatalvezető-helyettes és Kutor Sándorné pénzügyi-gazdasági vezető képviselték.

Hogyan tovább? Lejár a Human Dialog Kft.-vel az MVGYOSZ szerződése

2013. december 31-én jár le az MVGYOSZ szerződése a Human Dialog Kft.-vel. Arról tárgyalt az elnökség, hogy a jövőben kivel és milyen feltételekkel folytatódjon a Direkt Mail kampány.

Abban mindannyian egyetértettek, hogy az MVGYOSZ többet veszít akkor, ha felhagy az információtovábbítás és az adományszerzés ezen formájával. Dr. Micserics József elmondta, hogy a kezdetektől fogva 70-30 % költség/haszon rátával terveztek. Mindenki tisztában van azzal, hogy e módszer viszonylag drága, de nagy előnye, hogy

folyamatos és jelentős mértékű adományt tud a szövetség évről évre realizálni. Négy év viszonylatában 70 millió forint haszna származott a Szövetségnek, aminek kamataiból egyre jelentősebb közvetlen támogatások adhatók az egyes szolgáltatásokat igénybevevő látássérültek számára (pld: fehérbot vásárlásához való hozzájárulás). A hivatalvezető sikernek tartja, hogy jelenleg az eredmények jobbak a vártnál, bár ez nem garantálja a jövőben a hasonló bevételi arányokat.

Többek által a negatív színben felüntetett kampány kétségtelenül kockázatokkal jár, amelyet Dr. Micserics József egyértelműen leírt abban a vezetői összefoglalóban, amelyet az elnökségi tagok már előzetesen megkaptak. E szerint problémát jelent némelyeknél például a kampány negatív etikai vetülete. Néhányan úgy értékelik, hogy a megmaradt nyereség aránya túl alacsony az összes bevételhez képest. Mások a toborzó kampányok magas árát kifogásolják, emiatt magas kockázatúnak látják. Megint mások sérelmezik, hogy az egyesületek nem részesülnek a bevételekből, ami egyértelműen feszültséget generál a központ és az egyesületek között.

Az elnökség tagjai szükségesnek gondolják az adománygyűjtő kampányt annak ellenére, hogy erkölcsileg aggályosnak tartják azt. Dr. Tóka László véleményét végül elfogadta az elnökség,

aki azt javasolta, hogy keresni kell adománygyűjtéssel foglalkozó más piaci szereplőket, mert drágának tartja a jelenlegi céget. Arra kérték ezért a hivatalvezetőt, hogy a következő ülésre szeressen be három-négy árajánlatot, valamint a Human Dialog Kft. részletes feladatlistáját. Az elnökség egy asztalhoz kívánja ültetni a lehetséges adománygyűjtő cégeket a folytatás érdekében.

A tanácskozáson szóba került az is, hogy nem kötnek szerződést egy céggel sem. A címlista ugyan az MVGYOSZ birtokába jut, de annak karbantartása informatikai háttérrel, valamint humán-erőforrást igényel.

Felmerült az is, hogy a szövetség elnöke levélben keresse meg az egyesületeket és a téma kapcsán kérje ki véleményüket.

Újabb elnöki kabinet várható?

2010 őszén az elnökségi tagok felosztották egymás között feladataikat a hatékonyabb munkavégzés és az átláthatóság érdekében. A Szövetség szolgáltatásainak felügyeletét Szakály Melinda látja el, az akadálymentesítés és informatika Németh Orsolya feladata lett, a rehabilitációval és munkába helyezéssel Barnóczki Gábor, a segédeszköz-ellátással Dr. Tóka László foglalkozik. Az oktatási és ifjúsági ügyekért Kuminka

Györgyné a felelős. Kovács Béla területeit Nagy Tünde vállalta magára, aki tisztsége idején így a sport, kultúra, szabadidő szervezését végzi el.

Az MVGYOSZ vezetősége azzal a kérdéssel fordult a jelenlegi elnökségi tagokhoz, hogy feladataik ellátásához van-e szükségük szakmai segítségre. Dr. Micserics József elmondta, hogy azért kell most dönteni erről, mert nyáron szokták lebonyolítani a felvételi eljárásokat a szervezetnél, továbbá a bértámogatási pályázat miatt sem mindegy az, hogy szeptembertől hogyan alakul a munkavállalók létszáma.

Mivel nem ismerik a tisztségviselők a lehetséges jelölteket, azt kérték a hivataltól, hogy készüdjön egy olyan névsor a Szövetség személyi állományáról, amely tartalmazza az adott munkavállaló kompetenciáit, képességeit a választás megkönnyítése érdekében. Mindannyian elengedhetetlennek tartják az intézkedés humán-erőforrás szükségleteinek megismerését, feltárását. Dr. Tóka László az új elnöki kabinet felállítását nem tartja sürgető feladatnak.

Segédeszköz pályázat

Takács Péter beszámolt a Természetes Személyek segédeszköz pályázatáról. Elmondta, hogy a bírálat során egyértelműen kizárásra kerültek azok a pályázatok, amelyeket nem természe-

tes személyi tag nyújtott be. Támogatásban három fő részesült.

Döntés a Brailab PC-k sorsáról

A Brailab PC-k már kimentek a divatból, azokat a fiatalabb generáció nem ismeri és sosem használta. A beszédszintetizátorból több tucat van az MVGYOSZ raktárában. Egy-egy eszköz értéke huszonhatezer forint. Az a javaslat született, hogy megkérdezik a beszélő segédeszközökkel foglalkozó forgalmazókat arról, hogy alkatrészként tudják-e hasznosítani a vadonatúj, dobozban álló beszédszintetizátorokat. Döntés a következő ülésen várható.

Megújulhat a zongora

Az MVGYOSZ Hermina Termében található zongora értéke becslések szerint 15 millió forintra tehető. A versenyzongora felújítására 2012 decemberében már tartottak a Szövetségben jótékonyági koncertet, ahol 106 ezer forint gyűlt össze a hangszer megmentésére. Ahhoz, hogy annak állapota ne romoljon tovább, szükséges megkezdeni a munkálatokat. Teljes karbantartás esetén ennek ára megközelítőleg eléri a másfél millió forintot, de a javítások két ütemben is végrehajthatóak. Az elnökség úgy határozott, hogy most csak

a legszükségesebb alkatrészek cseréjét végzik el, és készítenek egy védő takarót, amely óvja a hangszert.

A hivatalvezető terve az, hogy további hangversenyeket szerveznek a hiányzó összeg előteremtéséhez.

Online bevásárlás a Tesco-ban, akadálymentes honlap hiánya

Takács Péter arról tájékoztatót, hogy jelezték az áruház felé azt az észrevételt, hogy nem teljesen akadálymentes a Tesco honlapja, ahol az ügyfelek online intézhetik a vásárlást. Tárgyalásokat kezdtek az áruházzal annak érdekében, hogy a látássérülteknek ne számítsák fel a házhoz szállítás költségét. Végleges megoldások még nem születtek, de a vezetőség nem zárkózott el - mondta el Takács Péter.

Felújítási munkálatok a székházban

Nyár közepén kezdődnek meg azok a munkálatok, amelyek az MVGYOSZ székházának megóvását segítik elő. A sürgős intézkedésre a veszély elhárítása miatt van szükség. A régi épület homlokzatáról erőteljesen, nagyobb darabokban válik le a vakolat. Egy esetleges baleset elkerülése érdekében sürgősen intézkedni kellett. Ezzel egy időben a teljes műemléki épület eresz-

csatorna-rendszerének a cseréje is megtörténik, amely célja a falazat további ázásának megszüntetése.

A munkálatok előreláthatólag 2013. július 22-étől augusztus 12-éig tartanak.

Rövid hírek

- Az Elnökség egyhangúlag támogatja az MVGYOSZ befektetési szabályzatát, amelyet a közgyűlés elé terjeszt majd.

- A Samsung cég az MVGYOSZ-nek és tagegyesületeinek egy-egy Samsung házimozsi rendszert adományozott.

- Az elnökség döntése értelmében a Fehér bot napi rendezvény időpontja 2013. október 11-én lesz, ahol természetesen megtörténik a Braille-érmek átadása. A további részletekről később tárgyalnak.

- A Braille Bizottság egy olyan egységes kiadványon dolgozik, amely a magyar pontírás szabályait tartalmazza. A kiadásra szánt síkírású dokumentum már elkészült, amelyet reményeik szerint a közeljövőben a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) is jóváhagy. Eről Takács Péter és Péter Zsigmond számoltak be.

A következő ülés augusztusban várható.

Kovács Judit

Netszemle

Megváltozott munkaképességűeket segít egy új együttműködés

Megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásához járul hozzá a Mecsek Fűszért Zrt. és a Főkefe Nonprofit Kft. azon stratégiai szerződéssel, melyet a két vállalat vezető képviselői írtak alá szerdán Pécsen.

Az üzleti és szociális alapú megállapodás lényege, hogy a Coop-csoport alapító és meghatározó tagszervezeteként működő, élelmiszer-kereskedéssel foglalkozó Mecsek Fűszért felveszi árukészletébe a Magyarországon a legtöbb, 3500 megváltozott munkaképességű dolgozót alkalmazó állami Főkefe hét termékét, melyeknek így állandó piaca lesz.

A kefék, partvisok és ecsetek kiemelt helyet kapnak a Mecsek Fűszért 175 boltjában. Az évi 30 milliárd forint árbevételre elerő társaság promóciójukról is gondoskodik, s ha a Főkefével való együttműködés sikeres lesz, bővíti az árucikkek körét.

Soltész Miklós, az Emberi Erőforrások Minisztériumának szociális és családügyért felelős államtitkára az aláírás előtti tájékoztatón hangsúlyozta: a kormány az elmúlt időszakban egységesítette, kiszámíthatóbbá tette a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásához kötődő támogatási rendszert.

Rámutatott, hogy ma 320 akkreditált cég 30500 megváltozott munkaképességű embert alkalmaz Magyarországon.

Hozzátette: több mint ötezer vállalkozás 17 ezer embert foglalkoztat rehabilitációs kártyával, amelynek köszönhetően mentesülnek a szociális hozzájárulási adó fizetése alól.

Az államtitkár fontos szempontnak nevezte meg, hogy a fogyatékkal élők alkalmazó cégek ne csak pénzügyi támogatást kapjanak, hanem termékeik piaci megjelenését is segítsék. Ennek egyik formája a Segítő vásárlás mozgalom, melynek keretében a vásárló tájékoztatást kap arról, hogy a termékeket megváltozott munkaképességűek készítik.

A magyar társadalomban már tudatosult az is, hogy a magyar termék magyar munkahelyet jelent. Minél több magyar terméket vásárolunk, annál több magyar munkahelyet tudunk megőrizni és újakat létrehozni - mondta Soltész Miklós.

Páva Zsolt, Pécs fideszes polgármestere arról beszélt, hogy a baranyai megyeszékhely a középületek megközelíthetőségétől a speciális kulturális programok szervezéséig komoly erőfeszítéseket tett és tesz a fogyatékkal élők in-

tegrációjáért, a velük való együttműködésért. Ennek elismerése az Elérhető Város-díj, melyet tavaly ítéltek meg Pécsnek.

Nagy Lajosné, a Mecsek Fűszért kereskedelmi vezérigazgatója azt mondta, a Főkefével való együttműködést nem a gazdasági haszonszerzés, hanem a társadalmi felelősségvállalás motiválta, a cég termékei jól illeszkednek a ke-

reskedelmi vállalat áruválasztékába.

Szabó György, a Főkefe ügyvezetője arról is beszámolt, hogy egyre több helyen ismerik el: a megváltozott munkaképességűek által előállított termékek mennyiségben, minőségben és árban is felveszik a versenyt a mások által készített hasonló árucikkkel.

Forrás: hirado.hu

Vakon mászta meg az ezerméteres sziklát

A skót Steve Bate az első olyan vak sportoló, aki egyedül, segítség nélkül mászta meg az ezerméteres El Capitan sziklát Kaliforniában, a Yosemite Nemzeti Parkban.

Bate a legnehezebb, Zodiac nevű mászóútvonalat választotta, hat napig tartott, míg elért a szikla tetejére. Az éjszakákat sziklapárkányokon kifeszített függőágyban töltötte. Mikor elindult, még százkilónyi felszerelés volt nála.

A korábban sziklamászó-oktatóként dolgozó Bate a retinitis pigmentosa nevű betegség miatt két évvel ezelőtt kezdte elveszíteni a látását, a periférikus látása mára már megszűnt, orvosai szerint pár éven belül teljesen megvakul. Még ezt megelőzően akarta meghódítani az El Capintant a már így is vaknak tekinthető sportoló.

A hatnapos mászásban Bate teljesen kimerült, a rendkívüli hőség is megne-

hezítette a dolgát, többször közel volt ahhoz, hogy feladja. "Hihetetlen volt, mert egy időben volt félelmetes és élvezetes. Nagyon sok időt töltöttem azzal, hogy nagyon koncentrálok arra, hogy mit csináljak, és nem is nagyon törődtem azzal, hogy mi van mögöttem vagy alattam."

A magány és az állandó küzdelem lelkiileg is meggyötörte, emiatt sokat is hibázott a falon, és mikor megtudta, hogy a mászását végigkövető társa barátjának elütötték, a feladás is eszébe jutott.

"Nagyon kemény volt, amikor felértem, nem is igazán értettem, honnan tudtam még erőt meríteni. Még néhány napig eltart, hogy felépüljek a kimerültségből, de nagyon büszke vagyok, hogy megtettem" - mondta Bate, aki reméli, hogy a fogyatékkal élőket is inspirálni tudja.

Forrás: www.index.hu

Új reményt adhatnak a vakoknak a füllel látó eszközök

A Bath Egyetem tudósai szerint egy új eszköz, ami képes megtanítani az agynak, hogyan alakítsa a hangokat képekké, remek alternatívája lehet a vakok és gyengén látók kezelésére alkalmazott sokkal invazívabb módszereknek.

A Voice névre keresztelt szenzorikus helyettesítő készülék egy forradalmian új eszköz, ami lehetővé teszi a vakok számára, hogy a hangjelzéseket felhasználva mentális képeket hozzanak létre a fejükben a körülöttük lévő dolgokról.

A dr. Michael Proulx vezette kutatócsoport nemrég azt vizsgálta meg, hogy a bekötött szemű, amúgy egészséges résztvevők az eszköz segítségével hogyan teljesítenek egy látásvizsgálaton. A tudósok megkérték a résztvevőket, végezzék el a Snellen-tesztet, amely során be kell azonosítani, hogy a táblán lévő, különböző nagyságú E betűk milyen irányba néznek. Normál esetben, illetve korrigált látásélesség esetén a teszt eredménye 20/20-as, amit a táblától való távolság, illetve a betűk nagyságának figyelembe vételével számítanak ki.

A résztvevők az eszköz korábbi ismerete nélkül képesek voltak a mostani legjobb eredményt elérni a teszten (20/400). A folyamatosan fejlődő technológia mellett jelenleg ez a legjobb elérhető arány. "Ez a teljesítmény messze túlszárnyalja azt, amit a jelenlegi invazív módszerekkel, például őssejt vagy retinális protézis beültetésével elérni lehet" - nyilatkozta dr. Proulx.

"A legfrissebb kutatási eredmények szerint az őssejtek segítségével jelenleg csak 20/800-as eredmény érhető el. Bár ez idővel javulhat, és az őssejtes módszer tulajdonképpen a hagyományos látást állítja vissza, a megfizethető és kevésbé invazív voice kiváló alternatívát jelenthet. Sőt, a szenzorikus helyettesítő eszközök nemcsak alternatívaként, hanem más módszerekkel kombinálva is segíthetik az agy látásra való visszaszoktatását."

Forrás:

<http://mno.hu/betegszoba/uj-remenyt-adhatnak-a-vakoknak-a-fullel-lato-eszkozo>

k-1171810

Rövidlátás, távollátás

Rövid leírás

(másnéven: myopia, hypermetropia)

Az éleslátás feltétele, hogy a tárgy pontjairól érkező fénysugarak a szembe kerülve, annak törőközegein (szaruhártya, csarnokvíz, lencse, üvegtest) áthaladva, irányukat megváltoztatva, az ideghártyán (retinán) egyesüljenek képpontokká. A szem össztörőereje kb. 66 dioptriás konvex lencse törőerejének felel meg.

Ép fénytörésű, emmetropiás szemben az össztörőerőnek és a szemtengely hosszának (normálisan 24 mm) helyes arányban kell lennie, mert ha bármelyik csökkent, vagy fokozott, a gyújtópont nem eshet az ideghártyára. Ha a végtelenből jövő, idealizált, párhuzamos sugarak a nyugalmi állapotban lévő szemben nem az ideghártyán egyesülnek éles képpé, hibás fénytörésről, ametropiáról beszélünk.

Ha a szem össztörőereje kisebb vagy a tengelye rövidebb, akkor túllátó (hypermetropiás), ha a törőereje nagyobb vagy a tengelye hosszabb, rövidlátó (myopiás).

A harmadik fénytörési hiba az astigmatizmus, amikor a szem törőereje az egyes tengelyekben különböző. A szem törőerejét az eléje helyezett konvex (domború) üveggel növelni, konkáv (homorú) üveggel, pedig csökkenteni lehet.

Túllátó szem esetén a végtelenből érkező párhuzamos fénysugarak nem

egyesülnek éles képpé a retinán, hanem, ha a szem burkain át tudnának hatolni, mögötte találkoznának. Az ideghártyán csak a természetben elő nem forduló, összetartó sugarak egyesülnének. A távollátó szemnek valós távolpontja nincsen, virtuális távolpontja a szem mögé esik.

Rövidlátó szem esetén a végtelenből érkező párhuzamos fénysugarak az ideghártya síkja előtt egyesülnek. A rövidlátó szem ideghártyáján csak széttérő fénysugarak adnak éles képet, amelyek egy véges távolságban lévő pontból, ún. távolpontból indulnak ki. A távolpont távolsága a szemtől adja meg a rövidlátás mértékét dioptriában (D) kifejezve.

Előfordulás

A túllátás a lakosság 50%-át érinti. Rövidlátó a lakosság 10%-a.

Okok

Túllátás

Az esetek többségében az ilyen betegek szemgolyója kisebb, tehát a tengelye rövidebb (tengely-hypermetropia). Néha a törőerő gyengébb (törési hypermetropia), például lehet a szaruhártya vagy a lencse laposabb, illetve hiányozhat a fénysugarak útjából a lencse bal-és jobb oldalán lévő szövet miatt. Az újszülöttek is

hypermetropiások (átlagosan 2,4 D), melynek mértéke az első életévben kifejezetten csökken a szemgolyó növekedésével. Sok szem normál fénytörésűvé válik, de a lakosság 50%-a hypermetropiás marad.

Rövidlátás

A myopia oka vagy az, hogy erősebb a szem fénytörése (törési myopia), mert a fénytörő közegek (szaruhártya, szemlencse) felszíne domborúbb, vagy az, hogy hosszabb a szem tengelye (tengelemyopia). Az alkalmazkodás (közelre nézéskor a szemlencse domborúbbá válik, így a szem törőereje fokozódik) átmeneti görcse okozza a tranzitoricus myopiát, melynek oka gyakran a fáradtság, de okozhatják gyógyszerek, egyes központi idegrendszeri betegségek, vagy mérgezések is.

Ha felnőtt korban válik valaki rövidlátóvá (myopizálódás), más kóros állapotokat lehet feltételezni. Ilyen a cukorbetegség, az elvékonyodott szaruhártya körülírt kidomborodása (keratoconus), ideghártya leválás, szürke hályog, a sugártest tónusfokozódása (akkomodációs görcs).

Megfigyelték, hogy nagyfokú szemhéjcsüngés, szaruhártyahomály vagy szürke hályog esetén, amikor a fény szembe jutása akadályozott, a kor előrehaladtával a szemgolyó hossza nő.

Az alkalmazkodás szintén fokozza a myopia kialakulását. Ezért, aki gyermekkorában, amíg a szemgolyó növekszik, rossz fényviszonyok között sokat

olvas, annak nagyobb esélye van arra, hogy felnőtt korára rövidlátóvá váljék.

Tünetek

Túllátás

Fiatal korban, amíg a lencse rugalmas, a szem alkalmazkodással - a lencse domborúbbá válásával - növeli a törőerejét, így előrehozza a keletkezett képet az ideghártyára, az egyén élesen lát. Ezt hívják fakultatív hypermetropiának. Ehhez azonban a sugárizom állandó összehúzódására van szükség. Az ilyen szem távolra nézéskor sincs nyugalomban, akkor is alkalmazkodnia kell az éleslátáshoz. Az állandó alkalmazkodás miatt a túllátó beteg már el sem tudja lazítani teljesen a sugárizmát. Ez fáradásos jellegű panaszokhoz vezet, pl.: fejfájás, rossz közérzet, időnként jelentkező homályos látás. A fénytörési hibának így rejtve maradó részét a sugárizom atropin cseppel való bénítésével deríthetjük ki.

Idősebb korban a lencse merevebbé válásával, a sugártesttest kifáradásával az alkalmazkodási (akkomodációs) szélesség beszűkül. A beteg azzal a panasszal fordul szemorvoshoz, hogy közelre nem lát élesen. Az ilyen betegnél korábban jelentkezik az öregszeműség (presbyopia), korábban lesz szüksége olvasószemüvegre.

Az alkalmazkodás szoros kapcsolatban van a konvergenciával, a szemek összetérítésével. Egy normál szemű egyén, ha közelre néz, a fixálás távolsá-

ga szerint alkalmazkodik, domborúbbá válik a lencséje és konvergál, a két szem tengelye nagyobb szöget zár be. A két funkció anatómiai kapcsolatát idegpályák képviselik.

A kapcsolat nem szoros. Amennyiben ez a kapcsolat szorosabb, akkor már kis fokú alkalmazkodás is a szemek összetérítését okozza. Így alakul ki az ún. akkomodatív kancsalság. A hypermetrópia mértékének fontos szerepe van a kancsalság kiváltásában. Kis fokú, fakultatív hypermetropia esetén még nem lép be a konvergencia reflex, közepes, relatív hypermetrópia esetén a beteg csak kancsalítás árán lát élesen, a kétszemes együttlátás csak homályos látással lehetséges. A relatív hypermetropiások közül csak azok válnak kancsallá, akiknél az éleslátás kényszere fölülmúlja a kétszemes együttlátását. Nagymértékben (6-8 D-n felüli) túllátó szemű egyének általában igénybe sem veszik az alkalmazkodást, így nem válnak kancsallá (abszolút hypermetropia). Közelre állítják be a fénytörésüket, bemerevedik a sugártest. A távoli látásélesség vizsgálatánál törési rövidlátókhoz hasonlítanak.

A túllátó szemek általában kisebbek, az elülső csarnok sekélyebb, a csarnokzug szűkebb, ami zárt zugú zöld hályog kialakulására hajlamosít.

Rövidlátás

A kis (0-4 D) és közepes (4-8 D) fokú rövidlátók közelre élesen látnak, de legfőbb panaszuk, hogy távolra homá-

lyosan látnak.

Progresszív myopiában a szemgolyó hosszabbodása a növekedés befejeztéig tart. Iskolás korban évente 0.5 dioptria romlás várható. Az 5 éves korban mért fénytörés prognosztikai jelentőségű. Ha ebben a korban a fénytörés +0.5 és +1.5 dioptria között van, ép fénytörésű (emmetrop) szem kialakulása valószínű felnőtt korra. Ha a mért érték +1.5 dioptriánál nagyobb, túllátás, ha +0.5 dioptriánál kisebb, rövidlátás jellemzi a felnőtt szem fénytörését. Malignus myopiában a szemgolyó hosszának növekedése 40-50 éves korig is eltarthat. A rövidlátó populáció 30%-ának 6,0 dioptriánál nagyobb a fénytörési hibája. Az ilyen szemek hátsó szegmentumátágult elsősorban. Az elülső részek méretei teljesen normálisak lehetnek. A szemgolyó hátsó szegmentumának progresszív tágulása miatt az ínhártya elvékonyodik, körülírt tárgulatok jönnek létre. Az érhártya sorvad, az ideghártya külső rétege ezeken a helyeken elpusztul. Ha ez az éleslátás helyét, a sárgatestet is érinti, a látás visszafordíthatatlanul, kifejezetten megromlik. A beteg elveszíti centrális látását, olvasni sem tud, csak a viszonylagosan megmaradt perifériás látása alapján képes tájékozódni.

Az üvegtest sem egészséges, szerkezete elfolyósodik, emiatt úszkáló homályokat lát a beteg, ami a közeli távolpont miatt rendkívül zavaró lehet.

Az ideghártya perifériás degenerációja és az üvegtest elfajulása miatt szakadások keletkeznek az ideghártyán. Emiatt ideghártya leválás következhet

be mely a rövidlátók 9%-ánál kialakul. Tünetei: villámlátás, hirtelen jelentkező úszkáló homályok látása, egy idő után perifériás látótér kiesés, mely a centrum felé tartva nő, vagy hirtelen jelentkező sötétség.

Rövidlátókon a nyitott zugú zöld hályog gyakoribb. Az ilyen zöld hályogos betegek körülbelül 14%-a nagyfokú rövidlátó. A 10 D-nál nagyobb rövidlátók 3%-a szenved nyitott zugú zöld hályogban.

Diagnózis

Egy szembeteg bármely panasszal is fordul szemorvoshoz, először a látásélességét kell megvizsgálni, mely során a fénytörési hibájára is fény derül. Ez a fénytörés szubjektív meghatározása. A beteget 5 méterre leültetik egy jól megvilágított látáspróba táblától. Ezen felülről lefelé csökkenő nagyságú jelek, betűk, képek vagy számok vannak. A látásélességet egy tört fejezi ki. Mivel a különböző országokban más és más távolságból végzik a vizsgálatot, a könnyebb összehasonlítás miatt ma már inkább a decimális beosztást használjuk. E szerint a teljes látás 1,0, ha valaki a legalsó sort látja csak, látóélessége 0,1 Ha valaki a legfelső jelet sem látja 5 méterről, addig közelítik a táblához, míg azt fel nem ismeri. Ujjainkat is olvastathatjuk egyre közelebbről. Ha szem előtti ujjolvasása sincs a betegnek, megvizsgálják, hogy van-e kézmozgás látása. Ha ez sincs, akkor a betegnek nincs tárgylátása. Ha

a beteg látása 1 méter ujjolvasásnál rosszabb, meg kell vizsgálni a beteg fényérzését.

A közeli látás meghatározására különböző olvasótáblákat használnak, hazánkban Csapody I-XIII. olvasótáblái használatosak.

A kétszínű (zöld-vörös) teszt a látásélesség korrekciója utáni maradék fénytörési hibáról tájékoztat.

A fénytörés objektív meghatározására több lehetőség van:

1. Skiaszkópia (árnyékpróba). Lényege a távolpont keresés. Fénysugarakat vetítünk a pupillán keresztül a szemfenékre és a visszavert fénysugár viselkedéséből, haladási irányából következtethetünk a beteg távolpontjának a helyére, azaz a fénytörésére. A vizsgálatot a szűk pupilla és az alkalmazkodás jelentős befolyásolja, ezért pupilla tágítás után végezhető el.

2. Automatikus refraktometria. Ennek során gyenge, infravörös fényű jelet használnak, az ideghártyán keletkező jelet optikai rendszeren keresztül fotodiódák segítségével állítják élesre. A módszert az alkalmazkodás és a pontos fixálás jelentősen befolyásolja.

3. Keratometria. Ennek során meghatározhatjuk a szaruhártya törőerejét a centrumban, az astigmia fokát és tengelyállását.

4. Corneatopográfia. Ez a szaruhártya törőerőprofil meghatározására szolgáló topográfias módszer, ahol kódolt színskálát használnak.

5. Ultrahang vizsgálat. Ennek során pontosan lemérhető a szem hossza, a

szaruhártya és a lencse, a lencse és az ideghártya közötti távolság, valamint a lencse vastagsága. Ezekből az adatokból pontosan kiszámítható a szem fénytörése. Erre a vizsgálatra elsősorban műlencse beültetés előtt a beültetendő lencse törőerejének a kiszámításához van szükség, amikor más módszer a szürke hályog miatt nincs is a szem fénytörésének a megállapítására.

Kezelés

A fénytörési hibák javítására többféle lehetőségünk is van: szemüveggel, ill. kontaktlencsével történő korrekció, valamint különböző műtéti beavatkozások.

Túllátás esetén a fénytörés vizsgálata során az a legerősebb konvex (+) üveg, amivel a beteg még végig tudja olvasni a táblát a manifeszt hypermetrópiának, idős, alkalmazkodásra képtelen betegnél pedig a teljes hypermetrópiának felel meg. Fiatalok látens hypermetrópiáját így nem tudjuk meg, mivel képesek alkalmazkodni.

Bénítanunk kell a sugárizmot a vizsgálat előtt. A távolra alkalmazkodás kiakapcsolása érdekében mindig a legerősebb konvex üveget kell felírni, amivel még jól lát a beteg.

Rövidlátás esetén a betegnek, kivéve a gyermekeket, mindig a leggyengébb konkáv(-) üveget kell felírni, amivel még jól lát. A fiatal myopiás beteg erősebb konkáv üveggel is jól fog látni, az erősebb konkáv üveg széttérítő hatását ugyanis alkalmazkodással kompenzál-

ja. Az ilyen túlkorrekció az állandó alkalmazkodás kényszere miatt komoly panaszokat, elsősorban fejfájást okozhat.

Ha a két szem fénytörése különböző, anisometriáról beszélünk. Ilyenkor korrekció után a két szem ideghártyáján eltérő nagyságú képek keletkeznek. A két szem közötti maximum 3 dioptria különbség esetén a képeket a látókéreg még egybe tudja forrasztani. Ellenkező esetben, ha az eltérés 3 dioptria fölött van, a képek annyira különböző nagyságúak lesznek, hogy kergeti egybeolvasztásuk lehetetlen. Ez kettőslátást, szédülést okoz. Ilyenkor a gyengébben látó szem fénytörési hibáját nem korrigáljuk ki teljesen üveggel. Másik lehetőség a kontaktlencse, melylyel mindkét szem fénytörési hibája maximálisan korrigálható panaszok nélkül. A közvetlenül a szaruhártya felszínén elhelyezkedő lencse nagyító és kicsinyítő hatása ugyanis minimális.

A kontaktlencse a fénytörési hibák javításának másik módszere. A szaruhártyát fedő könnyfilmen úszva, a könnyfilm állandóan cserélődik alatta. Így a szaru külső hámsejtjei, melyek a könny közvetítésével kapják az oxigént a levegőből, nem károsodnak. Optikailag jobb kép keletkezik a kontaktlencse viseléskor, mint nagy dioptriájú szemüveg viselése esetén, mert elmarad a legalább 1 cm-re a szem előtt lévő szemüveg kicsinyítő vagy nagyító hatása, illetve a szemüveg széli részének torzító hatása.

A kontaktlencse rendelés javallatai:

- o nagyfokú rövidlátás (-8 D fölött),
- o nagyfokú túllátás (+6 D fölött),
- o anisometropia ,
- o astigmia,
- o kozmetikai illetve foglalkozási okok.

A kontaktlencse rendelés ellenjavallatai:

- o a szemháj betegségei,
- o a kötőhártya betegségei,
- o a szaruhártya betegségei,
- o a könnyfilm rendellenességei,
- o szivárványhártya gyulladás,
- o festékes anyajegy a szemfelszínen,
- o a szaruhártya érzéketlensége,
- o egyik szem hiánya,
- o neurotikus félelem.

A fénytörési hibák korrekciójában egyre nagyobb teret hódít a szaruhártya lézerrel történő átszabása. A szemben a két legfontosabb törőerőt képviselő képlet a szaruhártya (44 D) és a lencse (20 D). A szem összdioptriájának megváltoztatására a szaruhártya törőerejének a megváltoztatása ad lehetőséget a legkönnyebben, hiszen kívül, könnyen hozzáférhető helyen van és a legnagyobb törőerővel rendelkezik a szem képletei közül. Az excimer lézerkezelés során a lézertény elnyelődik a szaruhártya szövetében, felbontja a molekulák közötti kötéseket és elpárologtatja a felbontott anyagokat.

Az excimer lézerkezelés javallatai:

- o kontaktlencse viselési képtelenség,
- o foglalkozási okok,
- o szaruhártya átültetést és szürke

hályog műtétet követő astigmia,

- o nagyfokú astigmatizmus,
- o egyes szaruhártya-betegségeken terápiás céllal történő kezelés.

Az excimer lézeres kezelés ellenjavallatai:

- o 18 életév alatti kor (még növekvő szem),
- o instabil fénytörési hiba,
- o kötőszöveti rendellenesség,
- o a szaruhártya kóros állapotai,
- o súlyos könnyhiány,
- o rossz látásélesség,
- o súlyos krónikus betegség (beállítatlan cukorbetegség, sebgyógyulási zavar stb.).

A nagyfokú rövidlátás progressziójának megállítására, vagy lassítására többféle műtéti eljárást dolgoztak ki. Ezek lényege a szem hátsó pólusának megtámasztása.

Ezen ún. sclera (ínhártya) megtámasztásos műtétekkel kb. 80-85 %-ban megáll a szemgolyó növekedése.

Hasznos tudnivalók

Az első szűrővizsgálat már 9 hónapos korban esedékes, majd a következő 2,5-3 éves korban, ezt követően pedig az iskola megkezdése előtt. Természetesen ettől függetlenül is bármilyen szemészeti problémával javasolt szemorvoshoz fordulni.

Szerző: Dr. Pohánka Tünde

Lektor: Dr. Kiss Kinga

Forrás: www.hazipatika.com

Mi történt a vakvilágban

Dankó-napok Szegeden

Dankó Pista, a híres dal- és nótaszerző 1858-ban Szeged-felsőtanyán (ma: Szatymaz) látta meg a napvilágot. Muzsikus cigánycsalád leszármazottja, s már 15 évesen saját zenekara élén játszott. Döntő fordulat volt életében Pósa Lajossal (költő) való megismerkedése:

"A költő karjára vette a cigányt, és halálós holtáig el nem hagyta többet. Ettől fogva nem is válik el a két név egymástól, és míg magyar nótát dalolnak a világon,

addig mindig együtt emlegetik nevüket" - mondta róluk Móra Ferenc.

Dankó rövid élete során több mint félezer dallamot, nótát komponált, melyek a magyar nóta történetének egyik legnagyobb alakjává tették. A Dankó-nóta jelentősége túlmutatott önmagán, hisz oly korban történt mindez, amikor a magyarságunk megtartóereje volt a tét, vagy ahogy Ady írta:

*"Magyar Dankó Pista, áldjon meg az isten,
Akinék a lelke elvágódik innen,
Akit kerget, hajszol sóvár, beteg vágya,
Akinék a lelke magyar földön árva,
Megmenti, megtartja a te magyar lelked,
A te nagy bánatod, a te nagy szerelmed,
A te duhajságod, a te kacagásod...
Visszaadtál nekem egy vesztett világot!..."*

Pósa Lajos közbenjárására számos ismert nép-színmű betétdalait írta meg. A kor legnagyobb színészei énekelték nótáit a színpadokon, és népszerűsége, talán ennek is köszönhetően, egekig emelkedett. 1890-ben saját daltársulatot szervezett. Jártta az országot, sőt, a messzi Oroszországba is eljutott. A szerzői jogok kialakulatlansága miatt, bár az ország legkisebb szegletében is játszották dalait, ő maga, a dallamvilágában gazdag lélek, többnyire szegény-

ségben élt, és a sok nélkülözés a tüdővész halálós csíráját ültette el benne. A negyvenötödik születésnapja előtt, 1903-ban meghalt. A korszak egyik legnevezetesebb temetése volt utolsó ünnepe. Ötszáz dalát ötszáz cigányzenész kísérte sírjáig. Egy egész ország szalutált holtában előtte. Emlékét kortárs írók és költők műveikben örökítették meg, életéről színdarab és film is készült, Pósa közbenjárására szobrot is emeltek neki a szegedi Tisza-parton,

egykori kedves kávéháza előtt.

A VGYHE Nosztalgia Klubja együttműködve a Látássérültek Csongrád Megyei Egyesületével Szegedre utazott egy júniusi hétvégén. A látogatás során Dankó Pistára emlékeztek a résztvevők (június 25-26. - szombat-vasárnap). Megkoszorúzták a nóták szerzőjének szobrát, valamint a Szegeden található Agora Művelődési Központban versekkel és természetesen nóták sokaságával emlékeztek. Az eseményről készült beszámolót olvashatják a következőkben. Jómagam is az utazók táborát gyarapítottam.

Szombat reggel a Népliget Autóbusz-állomásról indult a busz. Már a hajnali órákban melegen tűzött a nap, így alig várta a csapatunk a légkondicionáló enyhítő hatását. Kényelmesen, ki-ki alva, ki-ki ébren utazott Szegedig. A jóleső hűvös után mindenkit fejbevägött a nyári kánikula. Az egyesület házigazdái várták a Nosztalgia Klub tagjait, akik rövid sétát követően vízzel és kávéval kínálták a társaságot a klubhelyiségben. Ízletes és finom volt a fekete, ami éppen annyi energiát adott nekünk, hogy a hűvös szobából ismét a hőségbe merészkedjünk.

Dankó Pista szobrának megkoszorúzásával vette kezdetét "küldetésünk". A műalkotás mellett Vaskóné Kiss Éva köszöntötte az egybegyülteket, majd Németh János Juhász Gyula: Dankó Pistának című versét szavalta el. Őt Nagy Krisztina éneke követte. A szoborról, illetve az ahhoz fűződő hagyományokról Németh János és Baksa Ernő, az idegenvezetőnk mesélt nekünk.

A helyi szokás szerint, ha szép lány megy el a szobor előtt, Dankó Pista megpengeti a hegedűjét. Egy másik hagyomány szerint a hegedű felső szárának egy darabját folyamatosan cserélni kell, mert az *Eltörött a hegedűm* című Dankó-nótára asszociálva mindig ellopják vagy letörik a hangszer egy darabját.

A szobor felállításának ügyét Pósa Lajos karolta fel. Margó Ede szobrász formálta meg a dalköltő alakját, amelyet 1912-ben állítottak fel Szeged belvárosában. Jelenleg a Dankó Pista Emlékeért Alapítvány ápolja kultuszát. 2003-ban, Dankó Pista halálának 100. évfordulója alkalmából a szobor mellett emléktáblát helyeztek el, amelyen Juhász Gyula: Dankó Pistának című verséből olvasható egy versszak:

*"Húzd rá, cigány, te örök, te áldott,
Virulj mindig, dicső nótafa,
Halhatatlan híred ragyogását
Be ne földelje feledés hava!"*

Végezetül a koszorúzást a Himnusz hangjaival tettük ünnepélyessé.

Délután a Szent-Györgyi Albert Agórában egy zenés-verses összeállítással emlékeztünk meg Dankó Pistáról. Nótáit és életrajzát is megismerhették az odalátogatók.

A program Farkas Béla, a Szegedi Szimfonikus Zenekar tagja, hegedűjátékával kezdődött: Csongrád megyei népdalok hangjai töltötték be a termet. A hegedűszót Vaskóné Kiss Éva rövid köszöntője követte. A Vakok és Gyengénlátók Csongrád Megyei Egye-

sületének elnöke bemutatta a meghívott vendégeket, és az összejövétel céljait. Bereczkné Bihari Erzsébet, a VGYHE Nosztalgia Klubjának nevében állt színpadra:

"Úgy gondolom, nagy napra jöttünk össze, hiszen a cigányzene koronázott királya, a hegedű virtuóza, Dankó Pista emlékének tisztelgünk. Ez a kis társaság a világot hozta ide a szívében. Szívben, lélekben nemes, aki a zenét szereti." - szölt közönségéhez a Nosztalgia Klub vezetője. "Akik nem szerették vagy nem ismerték a cigányzenét, a magyar nótát, most szeressek és ismerjék meg, és öregbítsék Magyarország hírnevét." - folytatta, majd mindenkinek jó szórakozást kívánt.

A szavakat Farkas Béla és Losó Dávid, a Király-König Péter Zeneiskola tanára és zongoraművész közismert klasszikusaiból álló, úgynevezett mini hangversenye követte. Többek közt Brahms és Monti darabjait játszották.

A szervezők valóban szenteltek időt a dalszerző életének megismerésére. Igen részletes életrajzát felolvasták, majd az egybegyűlteknél értékes ajándékokért - több alkalommal a műsor alatt - kérdéseket tettek fel Dankó Pistáról.

A Dankó Kórus népdalokat és magyar nótacsokrokat énekel. Céljuk a magyar nóta és a cigányzene megőrzése, ápolása. Természetesen ez alkalommal is egy-egy népdal és nóta összeállítással kedveskedett közönségének.

A szünetet követően a VGYHE Nosztalgia Klubja képviselőjében léptünk színpadra. Zenés-verses produkcióinkat Kuzma Levente orgonaművész, a

szegedi Dugonics András Piarista Gimnázium tanára briliáns játéka nyitotta meg. Zongorakíséretével segítette Kovács Józsefet, aki Dankó Pista nótái közül válogatott. A Nosztalgia Klub vezetője Móra Ferenc: a Hegedű című írásával szerzett megható és szép perceket mindenkinek. A történet egy közönséges hegedűről született, amelyről Móra Ferenc azt gondolta, hogy Dankó Pistáé, de a kutatások során kiderült, hogy nem az övé volt. Nagy Krisztina Dankó szerzeményekkel, Borsodi Zsuzsanna két verssel, jómagam pedig Brahms: IV. magyar táncával készültem. Kerékgyártó Lászlóné humoros éneklésével csalt mosolyt az arcokra.

Már igencsak eljárt az idő felettünk, ami senkit nem zavart ezen a nyári kora estén. Az este hátralévő részében Mizsei Zoltán, Várkonyi Gyula és Acsai Ferenc mulattatták a nagyérdeműt. Mizsei Zoltán világkörűli útra vitt mindenkit harmonikája segítségével. Személy szerint engem lenyűgözött az egyveleg és a virtuozitás. Sokáig hallgattam volna még a dallamokat. Szerencsére nem lett vége a zenefolyamnak. A klarinét hangja, a szívből jövő ének és muzsika folyamatosan ébren tartotta a figyelmemet. A művészek még nagyobb nőttek a szememben akkor, amikor Nagy Krisztinát és Kovács Józsefet (magyar nótákat énekeltek a műsorban) szólították színpadra, hogy zenei aláfestéssel daloljanak együtt a közönséggel.

A nap zárásaként Vaskóné Kiss Éva minden fellépőnek megköszönte a közreműködést, majd mindenki a szállásá-

ra igyekezett a vihar elől. A mi kis csapatunk megúsza szárazon az égi áldást, így a finom vacsora után a pihenésnek, beszélgetésnek szenteltük az időt a Piarista Gimnázium kollégiumában.

Másnap reggel kisvasútra ültünk, de még nem hagytuk el Szegedet. Végigvonatoztunk a belváros utcáin, közben Rózsavölgyi Rita bemutatta nekünk a város történetét és főbb nevezetességeit. Egy ízletes ebédet követően ismét buszra szálltunk és elhagytuk a Tiszaparti várost: a trolibuszokat, a villamo-

sokat; de visszük magunkkal Dankó Pista emlékét és a szegediek vendégszeretetét.

Az újság hasábjain szeretnék köszönetet mondani a szervezőknek: a Vakok és Gyengénlátók Csongrád Megyei Egyesületének, a VGYHE Nostalgia Klubbjának, valamint minden közreműködőnek, akik segítettek, hogy az emléknapp létrejöhessen.

Kovács Judit

Előadóest az Alexandra Könyvárúházbán

Nagy megtiszteltetés érte a Mozdulj! Közhasznú Egyesület versíró pályázatának díjazottjait. Írásaikat színészek tolmácsolták a közönségnek. A költeményekből összeállított irodalmi estet június 26-án tartották meg az Alexandra Könyvárúházbán. A felolvasó esten több látássérült szerző nyertes műve is elhangzott.

Dr. Szőke László, elfoglaltsága miatt nem tudott jelen lenni a rendezvényen, ezért levélben köszöntötte az egybegyűlteket, amit Tólos Marianna, a Mozdulj! Közhasznú Egyesület Elnöke olvasott fel. Az Emberi Erőforrás Minisztériumának Szociális és Család-

ügyért Felelős Államtitkárságának képviseletében a Fogyatékosügy Főosztály vezetője köszöntötte levelében a résztvevőket. Véleménye szerint a fogyatékossgal élő emberek képesek ugyanolyan értékeket előállítani, mint ép társaik, nincs különbség alkotó és alkotó között. A művek maradandó értéket nyújthatnak mindenki számára, amelyet a közönség megismerhet, segítve ezzel a kulturális életben való aktív részvétel előmozdítását.

Tólos Marianna kérdésemre elmondta, hogy a pályázatra összesen 45 mű érkezett, amelyek közül a zsűri tizenötöt díjazott. Az összesen tizenöt pályázó

látássérült költő közül Bereczkné Bihari Erzsébet, Rácz J. Zoltán, Nagy Ilona, Kovács József, Varga Péter és Varró Gusztáv részesült nyereségben, akiknek műveit természetesen elszavalták az előadóesten.

Az Egyesület képviselőjétől megtudtam, hogy az előadóművészek örömmel fogadják el a felkérést. Pódiumra lépett többek között: Blaskó Péter Kossuth- és Jászai Mari-díjas érdemes művész, Karácsonyi Zoltán és Gilice Márti színművészek, valamint Ézsiás László. A versek között Krizbai Teca énekes pro-

dukciókkal színesítette a programot. Varró Gusztáv, a pályázat legidősebb résztvevője már nem élhette meg költeménye előadását, ám a természetéről szóló írását hatalmas taps jutalmazta.

A Mozdulj! Közhasznú Egyesület jövőbeni tervei között szerepel egy újabb versíró pályázat meghirdetése.

Gratulálok a nyerteseknek!

Kovács Judit

Együtt kirándult a két Egyesület

2013. július 4-én a Vakok és Gyengénlátók Nógrád Megyei Egyesületének tagjai látogattak hozzánk, Egerbe, a Vakok és Gyengénlátók Heves Megyei Egyesületébe.

Egy nap nagyon kevés, hogy Eger nevezetességeit megmutassuk, de próbáltuk tartalmassá tenni a kirándulást. Tagjainkkal együtt megnéztük a Főiskolán található Varázstornyot, a Csillagászati és Líceumtörténeti Múzeumot és a Csillagvizsgáló-tornyot. A kisvontós városnézés után a Szépasszony-völgybe látogattunk, ahol kellemesen eltöltöttük a délutánt, majd a Bazilika megtekintésével zártuk a programot.

2013. július 18-án nagy örömünkre a Nógrád megyei Egyesülethez látogattunk el. Szeretettel fogadtak minket az Egyesületben, majd külön busszal kirándultunk együtt Ipolytarnócra, ahol nagyon kellemes és hasznos napot töltöttünk el, megismertük egymást és a nap végére mint régi barátok búcsúztunk.

Reméljük még sok közös élményben lesz részünk. Köszönjük!

*Majoros Kálmánné
Elnök*

A történelmi jelentőségű szerződés elfogadása világszerte javítja a látássérültek könyvekhez való hozzáférését

Marrakesh/Genf, 2013. június 27.
PR/2013/741

A Szellemi Tulajdon Világszervezete (World Intellectual Property Organization (WIPO) égisze alatt összegyűlt nemzetközi tárgyalók június 27-én egy mérföldkőnek számító, új megállapodást írtak alá, amely több-százmillió vak, látássérült és/vagy olvasási nehézséggel küzdő számára javítja a könyvekhez való hozzáférést.

A marokkói Marrakeshben összegyűlt tárgyalófelek több mint egy hetes, igen heves vitája után jóváhagyott megállapodás többévtől, a vakok, gyengénlátók és olvasási nehézséggel küzdőknek a kiadásban megjelentetett művekhez olyan akadálymentes formában való hozzáférése érdekében végzett munka eredménye, mint a Braille, "öregbetűs" (nagy méretű betűkkel kinyomtatott) és hangoskönyvek.

"Ez a megállapodás nemcsak a vakok, gyengénlátók és olvasási nehézség-

gel küzdők számára győzelem, hanem a különbözőképpen érdekelt felek számára is. Ezzel a megállapodással a nemzetközi közösség bizonyította azt a képességét, hogy képes speciális problémákat is kezelni és konszenzusos megegyezésre jutni. Ez egy kiegyensúlyozott megállapodás, amely nagyon jól képviseli a különböző érdekelt felek eltérő érdekeit" mondta a Világszervezet főigazgatója, General Francis Gurry.

Ez egy olyan, történelmi jelentőségű megállapodás, amely tényleges előnyökhöz vezet a látássérültek számára," jelentette ki a főigazgató.

A legendás sztár Stevie Wonder is csatlakozik a tárgyalókhöz a Marokkói Királyság által június 28-án a Marrakeshi Kongresszusi Központban tartott ünnepségen, ahol az egyezmény tiszteletére koncertet is ad.

"Nincsenek győztesek és nincsenek vesztesek, ezzel a megállapodással mindenki nyer," mondta Marokkó kommunikációért felelős minisztere, a kor-

mányszóvivő Mustapha Khalfi, aki a végső leütéssel jelezte a szerződés elfogadását. A "hét szent városának is nevezett" Marrakeshen lévő áldásnak és az összes résztvevőnek köszönhetően érkezhettünk el a megállapodáshoz, és ezt nevezhetjük akár "marakeshi csodának" is."

A WIPO 186 tagállamának több mint 600 képviselője részvételével hívta össze a WIPO, június 18-i kezdettel azt a diplomáciai konferenciát, melynek célja egy, a látássérültek és az olvasási nehézséggel küzdőknek a kiadásra került művekhez való hozzáférésének javítása témájában aláírandó megállapodás véglegesítése. A konferencia várhatóan 2013 június 28-án ér véget.

A "Marakeshi Megállapodásnak nevezett, a vakoknak, a látássérülteknek vagy egyéb okokból olvasási nehézséggel küzdőknek a kiadásra került művekhez való hozzáférést célzó szerződés úgy foglalkozik a "könyvéhség" (book famine) kérdésével, hogy arra szólítja fel a részes országokat, hogy nemzeti jogszabályaikat úgy módosítsák, hogy azok tegyék lehetővé a kiadásra került művek akadálymentes formátumban történő másolását, terjesztését és elérhetőségét, a szerzői jogtulajdonosokat megillető jogok alóli kivételek vagy korlátozások révén.

A megállapodás azt is előírja, hogy

vakokat, gyengénlátókat és olvasási nehézséggel küzdőket kiszolgáló/ellátó szervezeteknek módjában álljon az ilyen akadálymentes formátumú művek határokon túlnyúló, nemzetközi cseréje is. Az akadálymentes formátumú művek cseréje révén nőni fog az akadálymentesített művek száma összességében is, mivel megszünteti a duplicitásokat, ezzel is növelve a hatékonyságot. A jövőben ahelyett, hogy öt országban is elvégeznék ugyanannak a műnek az akadálymentes formátumúvá alakítását, az öt ország akár öt különböző művet is átalakíthat, melyeket azután egymás között kicserélhetnek.

Jelenleg az egyes országoktól függ az, hogy milyen korlátozásokat és kivételeket állapít meg. A gyakorlatban az egyes országoknak nagyon eltérőek a kivételekre és korlátozásokra vonatkozó jogszabályaik. Nagyon sok országban a saját célra történő másolás megengedett, azonban csak néhány ország tesz kivételt - mondjuk - a távtanulás esetében. Ráadásul, ha ilyen kivételek léteznek is, azok csak az adott országon belül érvényesek.

A megállapodás a szerzők és kiadók számára is biztosítékot jelent arra, hogy ez a rendszer kizárja a kiadásra került műveknek a megcélzott kedvezményezett körön kívül mások általi felhasználását vagy mások számára

történő másolását. A szerződés megerősíti azt a követelményt, hogy a műveknek a határokon átnyúló megosztása, illetve azoknak a szerzői jogok alóli mentessége olyan speciális esetekre korlátozódjon, amelyen nem állnak elentétben a műveknek a normál felhasználási módjával, és nem sértik indokolatlan mértékben a szerzői jogok tulajdonosainak jogait.

A megállapodás együttműködésre szólítja fel a szerződő feleket annak érdekében, hogy javuljon a műveknek a határokon túlnyúló cseréje. A felek kötelezik magukat arra, hogy amilyen gyorsan csak lehetséges, növelik a kiadásra került művek hozzáférhetőségét, ez az együttműködés pedig fontos lépés marad a cél elérése érdekében.

A megállapodást pénteken írják alá a résztvevő nemzetek képviselői, életbe pedig akkor lép, amint legalább 20 WIPO tagállam ratifikálta, ezzel megerősítve azt, hogy kötelezőnek tekinti a szerződés feltételeit.

Háttér

Az ENSZ Egészségügyi Világszervezete, a WHO szerint több mint 314 millió vak és látássérült van a világon, akiknek 90%-a a fejlődő országokban él. A WIPO által 2006-ban végzett felmérés szerint kevesebb mint 60 ország alkalmaz olyan jogszabályokat, ame-

lyek lehetővé teszik a vakok és látássérültek számára a szerzői jogi korlátozások alóli mentességet, például Braille, nagyméretű nyomtatású, vagy digitalizált, audió formátumú, szerzői jogvédelem alatt álló szövegek esetében.

Mindemellett, mivel a szerzői jog "területi" jellegű", ezek a mentességek általában nem vonatkoznak az akadálymentes formátumúvá átalakított művek országok közötti forgalmára, még hasonló szabályozással bíró országok esetében sem. Az egyes szervezeteknek minden egyes országban rendelkezniük kell a szerzői jog tulajdonosának speciális engedélyével ahhoz, hogy határokon túlnyúlva cserélhessék ki egymás között az akadálymentesített formátumú műveket, vagy csak hogy létrehozassák saját akadálymentesített anyagaikat. Ez egy olyan költséges eljárás, ami komolyan korlátozza a látássérültek és az olvasási nehézséggel küzdők bármilyen, nyomtatott formájú művekhez való hozzáférését.

A Vakok Világszervezet (World Blind Union) a világon évente kiadott kb. egymillió könyvnek kevesebb mint 5%-a jelenik meg a látássérültek számára hozzáférhető formátumban.

Fordította: Ollé Attila

Sport, szabadidő

Páni Róbert: Van esélyünk egy jó csapat kialakítására

A magyar férfi csörgőlabda-válogatott a hatodik helyen végzett a hétvégi marseille-i kilenc csapatos nemzetközi tornán. Páni Róbert, a nemzeti együttes edzője szerint fiatalokból álló csapatunk nagyon hasznos tapasztalatokat szerzett a versenyen.

- Gyakorlatilag utánpótlás-csapatlalt utaztunk ki a versenyre, túlnyomó többségben voltak a tízen- és huszonev fiatalok az együttesben, akik a felnőtt válogatottakkal szemben is nagyon jól megállták a helyüket - mondta a szakember. - Egyetlen idősebb játékost vittünk magunkkal.

- *Mennyire volt erős a mezőny?*

- Közepes erősségűnek mondanám, a csoportküzdelmek során volt egy szoros vereségünk, ezt követte egy szoros győzelem, majd a paralimpiai hatodik Algéria hat góllal megvert ugyan minket, de három gólt az utolsó másfél percben kaptunk, amikor már nagyon fáradtak voltak a fiúk. Ezen a mérkőzésen játszottunk egyébként a legjobban, a srácokon nem volt teher, az esélytelenek nyugalmával és felszabaddaltségával nagyon szép dolgokat mutattak be. Utána Venezuelát győztük le, a helyosztón pedig kikaptunk Katartól,

amelyet a csoportmérkőzésen egy góllal megvertünk, de a végére mentálisan nagyon elfáradt az egész csapat. A férfi válogatottnál most zajlik az évek óta halogatott generációváltás, jelenleg az újoncok beépítése az elsődleges feladat.

- *Összel itthon, az egri tornán szerepel a csapat, hogyan alakul addig a program? Egerben a női válogatottnak is szurkolhatunk.*

- Az egri torna előtt a női válogatottal szeretnénk részt venni a moszkvai tornán, a fiúkkal jó lenne eljutni Szófiába. Ezen kívül szeretnénk a férfi csapattal A csoportos ellenfelekkel, a szlovénokkal, csehekkkel együtt edzeni. Jó a kapcsolatunk ezekkel az országokkal, remélem, összejön a közös felkészülés. B csoportosként szakmailag sokat jelentene nekünk pár együtt töltött nap. A C csoportban szereplő horvátok is jelezték, hogy szívesen edzenének velünk, természetesen ennek a lehetőségnek is örülünk.

- *Marseille-ben a fiatalok között voltak-e olyanok, akik húzóemberei lehetnek az új, komoly célokért küzdő férfi válogatottnak?*

- Még nagyon az út elején járunk ahhoz, hogy ilyesmiről lehessen beszélni.

Motivált, lelkes fiatalok alkotják az együttest, akik között vannak nagyon tehetséges srácok, akik valóban sokra vihethet, de ehhez még évekre van szükségük. Az látszott Marseille-ben is, hogy jó képességű játékosaink vannak, de a nagy tornákon sokszor az dönt, hogy ki, meddig bírja mentálisan a terhelést. Minél komolyabb versenypaszttal rendelkezik valaki, annál később fárad el mentálisan, ezért lenne nagyon fontos, hogy minél több mérkőzést játsszunk idegen környezetben, ismeretlen ellenfelekkel.

- Mennyi esélye lehet a férfi válogatottnak a riói kvóta megszerzésére?

- Nagyon korai még erről beszélni. Van esélyünk egy jó csapat kialakítására, de ezeknek a srácoknak nagy teher lenne, ha már most Rióról beszélünk. Képességeik alapján alkalmasak szép nemzetközi eredmények elérésére, de

most még nem lehet ilyesmit elvárni tőlük. Az athéni paralimpiai részvételünk, ami az eddigi utolsó volt a sportág történetében, tíz évi kemény munka eredménye. A cseheknek is volt egy jó csapatuk, utána lezuhantak a C csoportig, ahonnan hat év alatt jöttek vissza az A csoportba, és most van olyan válogatottnak, amely képes lehet ismét eljutni a paralimpiára. Nagyon erős a nemzetközi mezőny, egy-egy mérkőzésen is sokszor apróságok döntenek, mi most az alapozásnál tartunk.

- És a női csapat?

- A lányok négy éve együtt játszanak, együtt edzenek, ez egyre inkább látszik a játékokon is. Egyelőre még B csoportosak, a következő Európa-bajnokságon az ő vállaikra már lehet pakolni egy kis terhet.

Forrás: www.hparalimpia.hu

Tandem-szemmel

(Győr-Lipót futóverseny úgy, ahogy én láttam)

"It's 04:20" szólalt meg karórám vasárnap hajnalán. Hirtelen mozdulattal, egy másodperc töredéke alatt némítottam el a vekkert. Kissé kábultan ültem fel ágyamban, de hamar összeszedtem magam. Rájöttem, ma utazom, ma tekerem, szóval, hogy ma van. Szokásomtól eltérően a kávémat felöltözve, kinn a konyhában fogyasztottam el. Mivel szombat este összepakoltam motyómat, nem akadt sok tennivalóm. Reggeli ká-

bultságomhoz képest viszonylag frissen, elszántan és várakozással indultam útnak.

A futóverseny azzal kezdődött, hogy már Budapesten futottunk a vonathoz. 05:40-kor kerékpáros társam rám, én pedig a trolibuszra vártam türelmetlenül, bosszúsan. Nagyon siettünk a buszhoz, de minek? A jármű pár perccel érkezésünk előtt hagyta el a megálló. A következő természetesen késve

érkezett, de próba-szerencse, mi ketten, csak azért is megpróbáljuk. A Keleti Pályaudvarnál óránkra pillantotunk. "Még öt perc!" - mondtuk egymásnak csak úgy biztatásként; majd sprint ezerrel a buszmegállótól a 11-es vágányig. A vágta annyira jól sikerült, hogy fáradalmainkat még az álló vasútszerelvényen pihenhattük ki.

08:30-kor a győri vasútállomáson vártuk házigazdánkat, a Tandem-szem Látássérültek Kerékpározását Segítő Egyesület elnökét, Mittnacht József urat. Rövid sétát követően a Széchenyi Egyetem kiscsarnokában, a verseny központjában, egyben rajtjában találtuk magunkat.

A csarnokban nyüzsgés, hangzavar, a nevezés helyszínén hosszú sor fogadott minket. A hangosbemondó személyzet folyamatosan közölte a versenyzőkkel a tudnivalókat. Az állandó zaj miatt kissé nehézkesen kommunikáltunk egymással, csak a hangfoszlányokból következtettem arra, hogy ki és mit akar tőlem. Hála a jól működő protekciónak, viszonylag hamar túlesztünk a nevezéssel járó tortúrán.

Több száz jelentkezővel ellentétben a kerékpárosok népes tábora nem kötött nyúlcipőt. Én sem vagyok híve a futásnak, így navigátorommal, Katával kerékpárral tettük meg a 26,4 kilométeres távot.

Röviddel az indulás előtt tandemre pattantunk, csak hogy ne érjen bennünket nagy meglepetés. Úgy gondoltuk, a kétkerekű rendesen viselkedik, így 525-ös és 526-os rajtszámunkkal mellkasunkon az elrajtolás vezényszavát les-

tük.

09:30-kor megadták a jelet, és mi a futók hangos szurkolása kíséretében begyűjtöttük a rakétákat. Nem szöktünk meg a mezőnnyel, így Győr és Lipót között kényelmes tempóban haladtunk. A tekerés nem volt nehéz, sík terepen, kerékpárúton jutottunk el a célig. A táv végén, már Lipóton, hajráztunk picit az utolsó kilométereken, mert az a bizonyos versenyszellem nem hagyott békében bennünket. Amikor áttekertünk a célszalagon, taps és gratuláció fogadta párosunkat, úgy, mint mindenki mást. Bikinis hölgyek, fürdőnadrágos urak, érdeklődő gyerekek és sporttársak kíváncsi szeme mellett biciklisek biciklisek után, futók futókat követve teljesítették a kitűzött versenytávot.

Jöhetett a megérdemelt gulyásleves és a strandolás. Jómagam úgy döntöttem, nem mártózom meg a habokban, inkább az árnyékban telepedtem le és élveztem a kellemes időt és a magammal hozott izgalmas könyvet. Figyeltem a strandolókat, az önfeledten lubickolókat, és nagyon sajnáltam, hogy véget ér ez a nap.

Elbúcsúztunk Mittnacht Józseftől és a többi tandemestől a viszontlátás reményében, akiknek köszönjük a részvételi lehetőség biztosítását. 17 órakor a buszban ültünk, ami visszavitt minket Győrbe. Ott vonatra szálltunk, és már nem volt mit lekésni!

Olvasó sarok

A Csillag igaz meséje

Valahol egy hegyen tábortűz pattogott,
És bujdosók ültek körülötte,
Halkan csordogáló magyar szó hallatszott,
Búsan néztek veszített életükre.

Két férfiú elmélyülten filozofált,
Mit rejt számukra tiport hazájuk,
Egyikük bölcs, másikuk bosszúért kiált,
Éledni látszott megtört világuk.

Asszony s leány jött közójük menekülvén,
Szeretteikről semmit sem tudva,
Kínjuk eggyé vált a hegygerinc tetején,
Élt szívükben reményük sugara.

Hírek érkeztek élők és holtak felől,
Rengett minden a szavak hallatán,
Hol gyász, hol pedig öröm szállott szívükből,
Mégfáradt bujdosók karácsonyán.

Jó egy család, kiket hatalom tévesztett,
-Állj meg, ki felettük ítélnél,
Gyarló ember vére ne érje kezedet,
Ne ítéld, hogy el ne ítéltessél!

Ím a Csillag fenn, magasan, mégis közel,
Mi bánatot hozott, semmibe hullt,
Mert messzire űzte jóságos fényével,
Bujdosók szívébe öröm vonult.

Láttuk és hallottuk, figyeltük lelkesen,
Hogy mire tanít minket Wass Albert,
Itt Algyőn, Szellemünk üdvös Szentélyében,
Valós mesék tanítják az embert.

Reklámszünet!

(Avagy a sötétség árnyéka?!)

Ember! Apró emberke! Szelíden kérek, emeld fel fejed! Pár percet kérek! Újat nem adok neked, csak néhány gondolatot. Nem érzed, milyen egyedül maradtál? Vagy talán mégsem?! Rászedtek, becsaptak, agyad rég kimosták, hogy ne is gondolkodj! Körülvetted magad mindenféle kacattal, s hitték, hitették veled, boldog lettél?! Porszem vagy, a fogyasztói világ fogaskerekei közt. Elfelejtettél őszintén örülni, szeretni, sírni! Elfelejtettek veled való értékeket, másokat megérteni, s másokon segíteni. Pedig van ám egy másik világ, hol szerényebben, szolidabban, de a tiszta lélek gazdagságában is lehet élet!

*

Nagy vendégség

Ováció apró, csekélyke az öröm. "A ruhafogast megtalálod az előszobában!" hangzik a szó a legsötétebb szobából s lelkekből. "Mindjárt vége a sorozatnak, gyere, nézd, te is!" Leülök, s kinn várok. Odabenn merednek. A reklámszünetben pár kényszerű szó. Izmaim megfeszülnek. Innét el, el! Kiszalad a vér a kezemből. Lelkem centrifuga. Mi marad középen? Keserű torokkal, mint csapzott kutya, oldalgok hazafelé. Meleg az otthon. Finom lesz a kávé, s készül az éték, (reklámszünet.)

*

Országúton

Képernyőd előtt gerinced kiflit formál. Szemed kocsányon mered előre.

Nálad a kézi szintetizátor. Zongorázol, tudsz! Vered a billentyűket, indul a vadászat. SMS-ek, facebook, s számtalan közösségi oldal. Szlalomozol kerülgetve többnyire az értéktelen szemetet. Hiteltelen barátságok, ígéretes szerelmek! Órákig lövöldözöl ostoba szörnyekre. Tán már írni sem tudsz, könyvet kezedbe nem veszel, zenét nem hallgatsz. Karakterekben gondolkodsz, (bár lennél)! Mint az árnyék a könnyebb ellenállás felé mozdultál.

*

Ma van a tegnap holnapja

Tudom, gondolataim lehangolóak. Írásom, környezetem jelenségei készítették. Szeretném azt hinni, hogy értesz! Tudom, harcom majdnem reménytelen, mégsem akarok egyfejű magánjátékos lenni! Abból a sorból, ahol a többség szürke igénytelensége leledzik, ne keress! Glória nem világít fejemen, így se keress! Vak embereknek a szeme a lélek érzékenysége, a hangok világa. Ám ha nálunk vesznek is az értékek, van egy gomb, a rádión, az ötszázötvennyolcas kiloherc, ahol még leledzik.

*

Néma végszó

Sorsom társa! Te ugye hallgatsz zenét, könyvet kezedbe veszel?! Ugye van barátod, van csodás barátnőd, s a telefont is felemeled?! Ember! Arcod lásam!

Erdei manó

Olvasói levél

Tisztelt Szerkesztőség!

A Horty családról szóló megemlékezés készített hozzászólásra. A Vakok Világa folyóirat számos cikket közölt iskolánkról és a Homérosz Kórusról. Még nem adott hírt a kormányzó és a felesége iskolánkban tett egész napos látogatásáról, valamint a család megjelenéséről az énekkar egyik előadóján. A pontos dátumra nem emlékszem, mert a kétkötetes albumot 43 évvel ezelőtt, három napra kaptam kölcsön, jegyzetelésre nem volt időm. Az énekkar budapesti és vidéki fellépéseiről alkalmanként legalább három napilap számolt be. A vakok egyéb kulturális, ipari, kereskedelmi tevékenységéről egy-egy újságból értesülhettünk. A cikksorozat a sorstársak közül mindössze a Homérosz Kórus elődjének tekintett felnőtt látássé-

rült leányokkal foglalkozó, vak zenetanár nőt, egy vak zenetanár férfit, és egy siketvak diáklányt nevesít. A beragasztás első helyszíne a Hungária úti intézet 1900-ból. Figyelemre méltó olvasmány. A gyűjtemény 1945-ig terjed.

A két kötet tulajdonosa az anyagot vasdiplomája átvételekor Illyés Gyulánénak szándékozott átadni állandó megőrzésre. A karnagy úrral néhányszor még találkoztam művelt emberek társaságában, de a könyvek holléte után akkor jutott eszembe érdeklődni, amikor már felesége is meghalt.

Szerkesztő asszony további munkájához sok sikert kívánok.

Sorstársi üdvözlettel.

Erős Pál

Kelt: Budapest, 2013. július 04.

Elhunyt Dobos Kálmán sorstársunk

Ez év július elsején, életének 82. évében adta vissza lelkét Teremtőjének Dobos Kálmán zeneszerző, zongoraművész.

A mélyen vallásos, humanista művész csodálatraméltó, gazdag életművet hagyott reánk. Tisztelgésül idézzük fel e kivételes képességű ember életútját!

1931-ben született Szolnokon. Látását a gimnazista fiú 14 évesen robbanás következtében veszítette el. Ez a baleset váratlan fordulatot hozott sorsában. A család Budapestre költözött, hogy Kálmán életét segíthesse. Először a hagyományos kefekötést ajánlották neki. A

szorgalmas fiú azonban hamar elsajátította a Braille írás-olvasást és szülei tanácsára zongorázni kezdett.

"Nem készültem zenei pályára. Életem vonata a Gondviselő váltóállítása következtében kanyarodott a művészet sínére." Első zenetanára jónevű sorstársunk, Bocskai Imre volt. A zongorázás mellett Kálmán kisebb szerzeményekkel is próbálkozott. A háború után nehéz időkben a tanórák díját a szülők természetben - cukorral, liszttel, zsírral - tudták fizetni. Az 1945-46-os tanév biztató előmenetele alapján felvételizett a Zeneakadémiára, de elutasí-

tották. Vasúti tiszt édesapját '46-ban Debrecenbe szólította munkája. Kálmán ott a Piaristák Gimnáziumában magántanuló lett, a Zenedében pedig folytatta tanulmányait mindkét szakon. Elismert, keménykezű tanárai voltak. Odaadó segítőtje a család "kosztos diákja", Kertész Lajos volt. Kálmán szerzeményeit lejegyezte, zongora tananyagát előjátszotta.

A tananyagok felolvasásában áldozatos jó szülei voltak segítségére.

(Itt kívánom megjegyezni, hogy Kertész Lajos zongoraművész-tanárként több vak muzsikus növendéket készített fel zenei pályára: Rédei Józsefet, e sorok íróját és Varró Attilát.)

Debrecenben pezsgő zenei élet volt a fiatalság nagy öröme.

Dobos Kálmán 1948-ban az Országos Bartók-émlékversenyen zongorajátékával első díjat nyert. A következő évben ismét Budapestre költöznek. Itt kiváló tanároknál tanult tovább a vasakarátú fiatalember:

Zempléni Kornélnál zongorát, Szelényi Istvánnál zeneszerzést. Ugyanez évben a budapesti Zenei Gimnáziumban érettségi vizsgát tett, majd azonnal felvételizett a Zeneakadémia zeneszerzés szakára, ahonnan eltanácsolták. A zsűri indoklása szerint "A vakság ténye leküzdhetetlen akadályt jelent tanulmányaiban". Végül 1950-ben "megtört a jég". Viski János professzor úr felvette osztályába az állhatatos ifjút fél év próbaidőre. Viski János megérezte Dobos Kálmán elhivatottságát, és izgalmas pedagógiai kihívásnak tekintette a vak diák képését.

(Különös figyelmet érdemel az a tény is, hogy 1949-ben nevezték ki a Zeneakadémiára az első vak professzort Ungár Imre zongoraművész személyében.)

A próbaidőt sikerrel vette. A kitüntető bizalmat 1957-ben zeneszerzői diplomája megszerzésével hálálta meg mesterének.

Osztálytársairól így nyilatkozott: - "Tanulmányaim során látó diáktársaim természetes egyszerűséggel voltak segítségemre.

Írásbeli munkáimat diktálásom alapján produkálták." A szerény, gyorseszű, jó humorú ifjú elbűvölte környezetét.

Ezekben az években sajátította el a francia és a német nyelvet.

Zongorajátékát Szegedi Ernő professzornál tökéletesítette.

Előnyben részesítette a magyar szerzők műveit: Liszt, Bartók, Kodály és Weiner darabjait.

A kitartó küzdelmet a Gondviselés gazdagon jutalmazta.

1957-ben állást kap a Magyar Rádiónál "Zenei lehallgató" minőségben. Elégedett volt ezzel a munkával, végzettségéhez megfelelőnek érezte. 34 éven át dolgozott munkahelyén.

1958-ban házasságot köt Tóth Ilonával, akiben "lelki testvérét" találta meg. Frigyüket négyteteles, kórusra írt "Nászmisé"-vel pecsételte meg, melyet kedves Ilájának ajánlott. Az ifjú pár néhány év múltán gyönyörű nagy lakáshoz jutott, melyet bensőséges kapcsolatok bőséges gyermekáldással népesített be.

Ilona védőnőként dolgozott, míg Kálmán rádiós munkaköre mellett alkotó komponista és koncertező zongoraművészi tevékenységet folytatott a biztonságot nyújtó családi háttér mellett.

Az évek során hét gyermekkel ajándékozták meg egymást. Küzdelmes életükhöz mélységes, őszinte Istenhitükből merítették erőt.

Emellett Kálmán rendkívül áldozatos barátra talált Máthé János orgonaművész, karnagy személyében, aki negyvenkét éven át heti rendszerességgel segítette a komponista munkáját, lejegyezte műveit és végezte az ezzel járó háttérmunkákat.

Dobos Kálmán zeneszerzői alkotásai főként kamarazenei művek. De szép számmal vannak zenekari és kórusművei is. Alkotásainak harmadát egyházi kompozíciók teszik ki. Ezek ihletett, elmélyült muzsikák többnyire latin szöveggel.

Cselló-zongoraszonátáját gyakran hallottam Bernadett leányától, aki egyedüli muzsikus a gyermekek közül. Dobos Kálmán zenéje sokszínű, érdekes, de nem könnyű befogadni. A XX. század szerzőinek zenéje bonyolult, feszültségekkel teli világot tükröz. Megértésükhöz időre, többszöri meghallgatásra van szükségünk. Muzsikájuk valódi értékét az utókor fogja megítélni.

Szólnom kell még arról a negyven évről, mely kb. 1960-tól 2000-ig tartott, s melynek során Dobos Kálmán önmenedzselő módszerrel négy kontinensen fordult meg, hogy mint pianista terjessze a magyar zongoramuzsikát. Koncertturnéit mindig maga szervezte, ki-

terjedt levelezést folytatott a fogadó szervezetekkel.

Utazásait egyedül bonyolította és rádiós kapcsolatai mellett a külföldi vakok szervezeteinek segítségét vette igénybe. Bartók, Kodály, Weiner Leó és Liszt Ferenc művei mellett saját kompozícióit is játszotta. 49 országban, 64 rádió- és TV-állomás készített vele műsorokat, hangfelvételeket. Utazásait missziónak tekintette, egyben nagyon érdekelte más népek kultúrája, szokásai.

Ezekről baráti beszélgetésekben sok izes történetet hallhattam tőle.

Végül megemlítem azt a három monográfiát, melyeket legkedvesebb zeneszerzőinek életéről és művészetéről írt:

A norvég Edward Grieg-ről, a spanyol Manuel de Falla-ról és mestere emléke előtt tisztelegve Viski Jánosról.

Zeneszerzői pályájának 50. jubileuma alkalmából szerzői estjét hallhatták az érdeklődők 2008. november 30-án a Nádor teremben. Az estet hangfelvételel örökítette meg a Magyar Rádió.

Dobos Kálmán munkásságát Erkel Ferenc Díjjal ismerte el a hazai kulturális élet.

Dobos Kálmán elhivatott alkotóművész volt. Becsülte és szerette sorstársait. Látszólag "elefántcsont toronyban" élt, valójában világszerte bizonyította, hogy a vakságból adódó akadályok legyőzhetők, az akarattal párosuló tehetség meghozza gyümölcsseit. Gazdag életútja mindannyiunk számára például szolgálhat.

Kedves halottunk, nyugodj békében!

Németh Tamás

Háziasszonyoknak

Bögrés szőlőlepény

Hozzávalók - 12 szelethez:

- 1 kg vegyes szőlő
- 1 csomag vaníliás cukor
- 4 tojás
- 1 bögre cukor
(1 bögre = kb. 2 dl)
- 1 bögre tejszín
- 1 bögre darált dió
- 1 bögre liszt
- 1 bögre tej
- 1 teáskanál vaj vagy
margarin a formához
- 2 evőkanál porcukor

Egyéb: kb. 24 cm átmérőjű
sütőforma

Elkészítés:

A szőlőt megmossuk, leszárítjuk és összekeverjük a vaníliás cukorral.

A tojásokat keverőtálba ütjük, hozzáadjuk a cukrot, és habosra keverjük, majd tovább habosítjuk a tejszínnel. Apránként, kevergetés közben hozzáadjuk a lisztet, a darált diót és a tejet. A tésztát kb. 20 percre hűtőbe tesszük.

A sütőt 200 fokra (gázsütő 3. fokozat) előmelegítjük. Kivajazzuk a sütőformát, beleöntjük a tésztát, és elosztjuk rajta a szőlőszemeket. Kb. 35 percig sütjük. Melegen megszórjuk porcukorral.

Amikor langyosra hűlt, szeleteljük és kínáljuk.

Forrás: www.mindmegette.hu

Ne vessünk együtt

Nagyon jó csaj

A kannibál apa és fia meglát egy nagyon jó csajt. Azt mondja a gyerek:

- Vigyük haza és együk meg!

Erre az apa:

- Inkább vigyük haza, és együk meg anyádat!

*

TV maci

- Mikor megy ki a TV Maci a divatból?

- Amikor már a fogát nem mossa, hanem egy pohár vízbe teszi estére.

*

Közlekedési rendőr

Egy közlekedési rendőrt kiraknak egy elhagyatott útszakaszra, hogy mérje az autók sebességét. Ott üldögél a kocsiban egész nap, de az a néhány véletlenül arra tévedő autó is betartja a sebességkorlátozást. Este azután végre jön egy autó, jócskán gyorsabban a megengedettnél.

A rendőr gyorsan bekapcsolja a villogót, a szirénát, és utánaindul.

Megállítja, odalép a vezetőhöz és így kezdi a mondandóját:

- Hehe, magára vártam egész nap!

Mire az autós:

- Biztos úr, pedig jöttem amilyen gyorsan csak tudtam!

*

Majdnem

Beírás Pistike ellenőrzőjében:

"Tisztelt Szülő! A fia ma majdnem kirúgta az ablakot."

Válasz:

"Tisztelt Tanárnő! A fiamat majdnem leszidtam érte."

*

Ceruzaelem

- Mi a különség a ceruzaelem és az anyós között?

- Az elemnek van pozitív oldala is.

*

Tehén és bika

Jancsi és Mariska legeltetik az állataikat. Jancsi egy tehenet, Mariska egy bikát. Egyszer csak a bika felkapaszkodik a tehén hátára. Jancsi nézi egy ideig, majd megkérdezi Mariskát:

- Mit szólnál hozzá, ha én is azt csinálnám, amit a bika?

Mariska elgondolkodik, majd válaszol:

- Tőlem... a te tehened!

Felhívások, programajánlók

Irodalmi arcképcsarnok (Gárdonyi Géza)

A VGYHE keretében működő Horizont Kultúrcsoport Gárdonyi Géza író születésének 150. évfordulója tiszteletére irodalmi-műveltségi vetélkedőt rendez Szövetségünk Székházában, 2013. október 19-én 10 órai kezdettel. Cím: Budapest, XIV., Hermina út 47.

A vetélkedőre 4 fős csapatokat várunk! Készülni az alábbi művekből kell:

Gárdonyi Géza önéletrajza (megtalálható az interneten)

Egri Csillagok c. regény

Az én falum novellafüzér

A feltüntetett művek megtalálhatók az MGVYOSZ Hangoskönyvtárában.

Jelentkezési határidő: 2013. október 5.

A vetélkedőn a 14. életévüket betöltött személyek vehetnek részt.

Felhívjuk figyelmüket, hogy irodalmi totó is lesz, a kitöltéshez látó segítséget tudunk biztosítani!

A program lebonyolítását és figyelemmel kísérését szakmai zsűri végzi! A díjakat szintén ők ítélik oda a győzteseknek.

Jelentkezni lehet:

Nagy Krisztinánál a horizontkultura@gmail.com e-mailcímen

Bereczk Istvánnénál a 06-20-9770-356-os telefonszámon

Hermina Egyesület irodájában Balogh Tamásnál.

Mindenkinek jó felkészülést kívánnak a Szervezők!

Meghívó Országos Braille olvasásversenyre

A Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete 2013. szeptember 20-21. között immár 9. alkalommal hívja Nyíregyházára azokat a látássérülteket, akik hódolnak a Braille írásnak.

Mint eddig minden évben, most is egy szabolcs-szatmár-bereg megyei író, költő munkásságával ismerkedhetnek meg a versenyzők, a kísérők és a közönség.

Az elmúlt években olyan élő vagy már elhunyt irodalmárok írásai szolgáltak versenyműként, mint Nógrádi Gábor, Losonczy Léna, Krúdy Gyula, Móricz Zsigmond, Osztójkán Béla, Végh Antal, Neuzerné Papp Erika, akik egyéni irodalmi világukkal bővölik el az olvasókat.

Idén Margócsy Józsefre emlékezünk, aki 2013-ban 94 évesen hunyt el, maga mögött hagyva számtalan értékes gondolatot.

A Braille olvasásverseny az évek folyamán nemzetközi hírűvé vált, hiszen Romániából is jelentkeztek magyar ajkú olvasók.

A 9. Országos Braille olvasásverseny programja:

2013. szeptember 20.

Érkezés Nyíregyházára a délutáni órákban. Városnézés, ismerkedés Nyí-

regyháza történelmével, híres tereivel, épületeivel, séta a Sóstói tó körül. A szállás elfoglalása, vacsora.

2013. szeptember 21.

10:00 órakor kezdetét veszi a verseny. A zsűri értékelése után eredményhirdetés.

13:00 órától ebéd, majd hazautazás.

A versenyre gyerekeket és felnőtteket egyaránt várunk, akik a magyar Braille írás jelenlegi szabályának megfelelően, teljes szövegezéssel készített anyagot hangosan olvasnak fel.

Jelentkezni és információt kérni 2013. augusztus 1. - szeptember 20. között lehet az alábbi elérhetőségek valamelyikén:

Cím: Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete, 4400 Nyíregyháza, Országzászló tér 8. 2. emelet.

Tel: 0642-407-486, 0630-373-1380

Email: ugyfelszolga@upcmail.hu

Web: www.vakegy.hu

A 9. Országos Braille olvasásverseny megvalósítását a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Civil Alapnál elnyert pályázati támogatásból fedezzük.

BRAILLE ÍRÁS-OLVASÁS VETÉLKEDŐ

"Nem a győzelem a fontos"

A Vakok és Gyengénlátók Hermina Egyesülete

2013. október 5-én délelőtt 10 órai kezdettel,

immár 8. alkalommal

Országos Braille írás-olvasás és játék a pontokkal vetélkedőt rendez.

**A vetélkedő helye: Szövetségünk Székházának kiselőadó terme
(Bp. XIV. Hermina út 47.)**

Jelentkezni lehet egyesületünk irodájában személyesen, telefonon vagy levélben, akár a verseny napján, a helyszínen is.

Kérjük a jelentkezőket, hogy az írás versenyhez saját pontírógépet hozzák magukkal. Amennyiben nincs erre mód, ezt mindenképpen előre jelezzék, hogy gépet tudjunk biztosítani.

Telefonszám: 06-1/273-0755, Postacím: 1406 Budapest Pf. 40.

e-mail : info@herminaegyesulet.hu

Az elmúlt évekhez hasonlóan az első három helyezett mindhárom kategóriában nagy értékű vásárlási utalványban részesül.

Minden kedves pontírást szerető és ismerő sorstársat tudásszinttől függetlenül szeretettel várunk!

A Hermina Egyesület vezetősége és Közművelődési és Kulturális Bizottsága

Társkeresés

43 éves, zöld szemű, barna hajú, gyengénlátó, dolgozó férfi, egy életre szóló kapcsolatra olyan hölgyet keres, aki debreceni kis lakásomba hozzám tudna költözni.

Cím: Létai Csaba, 4027 Debrecen, Füredi u. 56. I/5. Tel.: 06-30-500-9632

Az Infoalap meghirdette 2013. évi adományozási pályázatait

Az "Informatika a látássérültekért" Alapítvány 2013-ban két nagyszabású, párhuzamosan futó pályázatot hirdetett meg augusztus végén.

1. Az "Audio eszközök 2013" című pályázatban digitális diktafonokra és mikrofonos fejhallgatókra lehet pályázni. Újdonság, hogy a felhívással folyamatos adományozást indítottunk, tehát aki megfelel a kiírás feltételeinek, az automatikusan elnyeri az igényelt eszközt, amelyet a kiértékelést követően személyesen vagy postai úton vehet át. Az adományozás a készlet erejéig tart, és az adománykéréseket a beérkezés sorrendjében szolgáljuk ki.

2. A "Képernyőolvasó és nagyító szoftverek 2013" c. adományozási pályázatunkban a JAWS for Windows 14.0 és a MAGic 11.0.4 professzionális segítő szoftverek legfrissebb, magyar nyelvű licenceit és verziófrissítéseit lehet igényelni. A nemzetközileg is legelterjedtebb segítő szoftverek magyar változatai professzionális szolgáltatásokat nyújtanak felhasználóiknak, mindkettő tartalmazza a legkedveltebb Profivox beszéd szintetizátort, és a JAWS mellé - szintén ingyenesen - biztosítjuk a több mint ötven nyelvet és nyelvváltozatot támogató Vocalizer hangokat is. Viszont a korábban képviselt adományozási koncepcióinktól eltérően, most összefogást kell kérnünk pályázóinktól! Annak érdekében, hogy a közel 1.300 fős, eddig adományban részesült felhasználói tábor minden tagját hozzá tudjuk segíteni a legfrissebb szoftververziókhoz, valamint a közösséghez csatlakozni kívánókat még szélesebb körben vonhassuk be, pályázati díj formájában hozzájárulást kell kérnünk pályázóinktól. A pályázói hozzájárulás rendszere a felmerülő költségek olyan megosztását teszi lehetővé, mely jelentős mértékben képes támogatni az adományban részesülők körét. Célunk, hogy a korábbi évekhez képest sokkal több látássérült embert juttassunk lehetőséghez, hogy azok a pályázók is, akik még soha nem szerepeltek a támogatottak listáján, most végre hozzájuthassanak a megpályázott szoftverhez vagy frissítéshez. Alapítványunk jelmondata több mint egy évtizede változatlan: "Tegyük együtt láthatóvá a világot!".

Pályázatainkról részletes információt kaphatnak honlapunkon a www.infoalap.hu/palyazatok menüpont alatt, illetve e-mailen, telefonon vagy személyesen kérhetnek tájékoztatást az alapítvány ügyfélszolgálatán Molnár Ákos ügyfélszolgálatos munkatársunktól. (Elérhetőségek: e-mail cím: helpdesk@infoalap.hu; telefonszámok: +36 (1) 273-3188, +36 (70) 295-9288; irodánk címe: 1143 Bp., Ida u.7.)

Az "Informatika a látássérültekért" Alapítvány csapata

Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége

Hungarian Federation of the Blind and Partially Sighted

1146 Budapest, Hermina út 47.

Telefon: (36-1) 384-8440 - Tel./Fax: (36-1) 384-5028

Honlap: www.mvgyosz.hu - E-mail: titkarsag@mvgyosz.hu

Adószám: 19002464-2-42

Adományszámla: 11714006-20012704

Szolgáltatásaink:

Hangoskönyvtár - Braille-könyvtár

Segédeszközbolt

Kedd és csütörtök: 10-18

péntek 8.30-12

**Magyar Vakok és Gyengénlátók
Országos Szövetsége**